

Miquel Àngel Lladó Ribas

L'home gris

*Rosa d'Or de Narració Curta
Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2006

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC2006-N-R-0210-0100

© del text: Miquel Àngel Lladó Ribas
© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2019

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró
Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida
C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79
ajuntament@ajalgaida.net
premiscastellitx@ajalgaida.net
biblioteca@ajalgaida.net
www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Miquel Àngel Lladó Ribas

L'home gris

*Rosa d'Or de Narració Curta
Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2006

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Col·lecció Binària · Premis Castellitx

PC2006-N-R-0210-0100

La narració *L'home gris*, de Miquel Àngel Lladó Ribas, fou guardonada amb un la Rosa d'or de la Pau al xxx Premi de Narració Curta dels Premis Castellitx 2006 En foren jurats, Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà.

L'home gris

—MMMM, UN ALTRE DIA GRIS —murmurà l'home. S'havia aixecat com sempre devers les set. Després de posar-se les sabatilles i d'abrigar-se una mica es dirigí a la cuina. Agafà la cafetera de tres i observà que era grisa, amb els caires d'abaix una mica ennegrits, com també l'ansa, mig rosegada per les flames. La netejà amb cura i posà dues o tres cullerades de cafè dins el filtre. La posà al foc. —

Tot seguit engegà la ràdio. Més o menys la mateixa cançoneta des sempre: que si el comunicat de baixes a la guerra d'Iraq, que si l'Estatut, que si la mala ratxa de l'equip local... Agafà la cassola i hi posà la llet per tal d'escalfar-la. Era d'acer inoxidable, també grisa. Encara n'agafà una altra de més petita i hi posà aigua, per a la seva infusió. Grisa. La infusió no, la cassoleta.

Dirigí les passes cap a la congeladora, que estava a la bugaderia. Obrí un dels calaixos, el tercer començant per baix. Agafà dos panets per fer els entrepans dels nins. Tancà la porta i tornà altra vegada a la cuina. *El pronòstic per a avui, dimarts, és de cel ennuvolats en gairebé tot el país, amb possibilitat de ruixats localment intensos. Pel que fa a l'estat de la mar, hom espera maregassa amb vent de component nord, de la banda de gregal.* Sempre li havia fascinat el vocabulari utilitat pels meteoròlegs, a voltes concís com una amenaça, a voltes divagant, calculadament ambigu.

Agafà una tomàtiga de ramellet i la xapà per la meitat. Obrí els panets amb el ganivet més gran, el del tall de serra. Gris. També era gris, el tall. Hi deixà anar un raig d'oli per ambdues superfícies, tenint cura que penetràs bé pels porus que la massa havia deixat en coure, a fi que quedàs ben amarat. Hi fregà la tomàtiga per sobre i hi afegí una mica de sal. Obrí la gelera i agafà el formatge. En tallà dues llenques, ara amb l'altre ganivet, de tall llis i esmolat. I gris.

En aquell moment entrà dins la cuina la seva parella. Digué un *bon dia* afable i somrigué. També el besà. En el mateix instant en què es produí el contacte entre els seus llavis, el cafè començà a sortir amb el so característic que produeixen les cafeteres i que omple d'aroma l'estança, com si volgués celebrar la topada. Apagà el foc i n'abocà el contingut dins l'escudella de porcellana blanca. «Negre i blanc», pensà l'home mentre hi afegia la llet escalfada dins la cassola. Havia fet una mica de tel, la llet. L'observà: pujava i baixava talment el bell envelat d'un circ, capritxós i rodó.

Proseguí amb la tasca de preparar el berenar dels nins. Quan va tenir els entrepans llestos, obrí el tercer calaix del moble de la cuina. Gairebé d'esma, entre els pedaços de cuina i alguns torcaboques plegats, encertà a agafar el paper d'alumini. Altra vegada li vingué al cap la idea del gris. A fora, la claror anava guanyant terreny a la fosca. Alguns núvols s'entretallaven en un cel encara tímid i mandrós, com si encara estigués llevant-se les lleganyes del rostre. Pensà que tal volta aquells niguls eren les lleganyes de què el cel s'anava desprenent de mica en mica. Sovint suplia així la seva ignorància en matèries com ara la meteorologia, fantasiejant com si els fenòmens atmosfèrics fossin criatures inversemblants, àdhuc amb sentiments i vida pròpia.

El número premiat en el sorteig de l'ONCE d'ahir va ser el... Jugava poc a la loteria, car per regla general no li agradava gens deixar les coses a l'atzar. Sí que en canvi creia en la sort, encara que pensava que calia encalçar-la, ja que rarament compareixia així com així, com en les aparicions de sants i puríssimes amb què a l'escola li havien intentat omplir el cap i davant les quals sempre havia mostrat un punt d'escepticisme. A posta seguia amb interès l'acabatall d'aquella falca publicitària, atès que invariablement, dia rere dia, finia de la mateixa manera: ... *si heu estat*

L'home gris

sortat, enhorabona, i si no no us preocupeu, recordau que jugant diàriament al nostre sorteig contribuïu a una important tasca social i al fet que es facin realitat els somnis de molta gent. Bon dia, i bona sort! Just en aquest instant solia apagar de cop en sec el transistor, intentant retenir com si fos una fotografia sonora aquella declaració de benemèrita voluntat per a la resta de la jornada.

—Bon dia nins, heu descansat bé? Solia besar els fills quan es llevaven, amb independència del seu estat d'ànim. Del propi i del d'ells, convé precisar. Recordava el bé que produïen a sa mare les seves besades en els darrers dies de la seva vida, com sovint després de fer-ho era ella, la mare, la que li agafava les mans i les hi besava com si fossin les d'un benefactor, un fet que el desconcertava i l'afalagava alhora. Pensà doncs que tal volta a la llarga aquells petons matiners podrien produir en la seva nissaga un efecte balsàmic semblant a aquell que els seus produïen en qui un temps havia estat la seva padrina. Tot seguit solia berenar amb ells, gairebé sempre en silenci. Els nins acabaven d'omplir les escudelles de llet amb els cereals preferits. La mare sovint es queixava que se'n posaven massa, de cereals, de manera que darrerament els racionava prèviament per tal que no buidassin el paquet en un tres i no res.

Ell prenia te verd, i unes galetes d'Inca amb una mica de melmelada. Al llarg de la seva vida havia fet tota casta de provatures amb l'esmorzar del matí. Des que arribà a l'edat adulta havia quedat clar que el cafè en dejú no li queia gens bé al seu estómac, així que provà successivament amb el descafeïnat, el te negre, els sucus, els iogurts, el quefir... Si feia un exercici memorístic no li costava massa de relacionar cadascun d'aquells àpats amb èpoques concretes de la seva vida, amb períodes marcats per esdeveniments personals o per una marcada tendència ideològica. En aquest sentit no sabia com interpretar ara aquella estranya barreja entre el tènue exotisme del te verd i les populars galetes d'Inca, entre l'alternatiu que havia configurat en bona mesura la seva línia de pensament i el regust per la tradició amarada d'un cert conservadorisme al qual, malgrat tot, s'hi resistia.

Va deixar anar aquelles cabòries i va anar a vestir-se. Fet i fet l'esperava una nova jornada de feina, exactament igual a l'anterior i gairebé idèntica a la de l'endemà. Abans arraconà tot el servei al rentaplats: la

tassa al sostre superior i el cobert i el platet a l'inferior. Va compondre també el servei dels nins, cada cosa al seu lloc, a fi d'aprofitar al màxim l'espai i intentar així que l'escurada resultàs el més econòmic possible. Travessà la sala i arribà al dormitori. Ella s'estava acabant de vestir. Reparà un cop més en la magnífica figura de la seva parella, esplèndida i radiant tot i haver superat amb escreix la quarantena. Sentí desig d'ella, una sensació d'immediatesa que hagué d'ajornar quan va veure l'hora en el petit despertador: faltava a penes un quart per a les vuit, i encara s'havia d'afaitar i vestir-se.

Va nins, espavilau, que ja hem de partir!

Obrí l'aixeta i deixar rajar l'aigua una mica fins que assolí la tebior necessària per humitejar-se la cara. Tot seguit agafà l'esprai d'escuma de la prestatgeria i premé suaument el botó per tal d'obtenir-ne una petita quantitat que aplicà després regularment per tota la superfície del rostre. Prengué la fulleta i començà a afaitar-se lentament, començant per la patilla esquerra i tenint cura de no tallar-se. Amb el temps havia après que els sempre desagradables talls de l'afaitat s'esdevenien en perdre la concentració necessària o quan es frissava més del compte. Deixava la barbeta i el racó que hi havia entre el mentó i el llavi inferior per a la darre-ra fase del rasurat, sempre d'abaix a dalt, just en el sentit contrari del que era habitual en aquell afer de la toaleta.

Un cop afaitat es netejava les dents. Mai no duia a terme aquesta operació després d'haver-se aplicat una mica de loció a la cara, ja que en glopejar la pasta dentifrícia se li barrejaven les aromes tot produint-li una sensació tan estranya com desagradable. Si no tenia temps per a dutxar-se, cosa que feia amb relativa freqüència, es rentava a consciència les aixelles, el coll i el pit amb una esponja humida impregnada d'una mica de sabó, preferentment de pastilla i no gaire aromàtic. Finalment s'aplicava una mica de desodorant, el suficient com perquè la transpiració corporal, en cas de produir-se, no resultàs desplaent ni per a ell ni per a les persones que ocasionalment podien trobar-se físicament a prop, tot i que ell, a dir ver, preferia guardar cautelosament les distàncies, àdhuc les més íntimes i compromeses.

Guaità l'armari i observà les camises. Predominaven les que portaven ratlles sobre les llises o estampades. Fixà la vista en les primeres. Gaire-

L'home gris

bé totes tenien grisos, ja fos en franges més amples o en subtils i estretes llistes. En alguna fins i tot era el color clarament preponderant, al qual se sotmetien sense remugar la resta de motius o dibuixos, en cas que n'hi hagués. Malgrat tot en trià una especialment alegre, la més nova de totes, adquirida no feia gaire per la seva parella en les rebaixes de gener. Sentí goig en posar-se-la; retirà amb cura les agulles que sostenien l'emmidonada rígida del coll així com els cartrons als quals es lligaven les mànegues i el cos principal. Finalment agafà unes petites tisores amb les quals tallà l'etiqueta, unida a través del trau mitjançant un petit fil de niló. Ho agafà tot, agulles, cartró i fil, i ho llançà al petit recipient metàl·lic que hi havia a terra, en un racó del bany. Observà que no eren aquells els únics hostes de la deixalleria, ocupada per una o dues compreses, un tub buit de pasta de dents i la tija cilíndrica que no feia gaire havia servit d'esquelet i guia al darrer rotlle de paper higiènic.

Cercà uns pantalons a joc. Els grisos, quins si no. Se'ls posà. Cercà un cinturó a la calaixera. En trià un de negre. Els calcetins també havien de ser obscurs. Res d'estampats. I les sabates negres, a joc amb la caçadora de pell, que s'enfundà abans de sortir al carrer. Abans es pentinà: aigua fresca i una mica de colònia de lavanda. Li feia venir records de quan era un nin, la lavanda. L'elaborava son pare mateix, amb flors que macerava dins esperit i que la mare cultivava al jardí. Cap dels dos ja no hi eren, però els podia olerar ferm en aquell petit flascó de perfum casolà. Reparà en els seus cabells: des que havia complit la quarantena la cendra s'havia anat escampant al llarg del cuir capillar, de manera que les patilles eren gairebé l'únic reducte que servava aquell color castany d'antany, el dels millors anys de la seva joventesa.

Travessà el portal: sentí la fredor del matí en contrast amb l'acollidora tebior de la casa. Respirà fondo, intentant assaborir l'aire revifador en cada una de les narius. Es dirigí cap el cotxe, un petit utilitari, prou manejable i fàcil d'estacionar. Gris. N'obrí la porta. Posà les claus al contacte: l'engegà. Maniobrà una mica, el just per poder guanyar el carrer en un precís cop de volant. Posà la primera, curta, i tot seguit la segona. Avançà en l'únic sentit possible fins a assolir el semàfor. Estava amb el llum groc. Mirà el rellotge. Gairebé les vuit, feia tard a la reunió. Accelerà i s'adonà que no seria a temps de passar. Es posà vermell.

Ell no, el semàfor. «Ja ho veurem», va dir. Pitjà a fons l'accelerador. I travessà.

** ** ** **

«On som?», va demanar. El primer que va poder destriar en obrir els ulls va ser el rostre de la seva dona. «I els nins, on són els nins?». «A casa, tranquil·litza't». «La reunió, faig tard a la reunió!». «Infermera, crec que necessitarà un altre calmant, el veig molt alterat». «I tots aquests tubs, què és tot això, llevau-me tot d'una tot aquest protocol!». «Has de descansar, Joan. Has tingut un accident i has perdut molta sang. El metge ja ha passat. Diu que si tot va bé en un parell de dies et donarà l'alta. Has tingut molta sort, saps?»

Començà a entendre què havia succeït. Amb tot, l'única cosa que recordava des del moment en què decidí passar el semàfor era una taca gran i grisa que s'aproximava a gran velocitat cap a ell. Fou aleshores que en unes escasses fraccions de segon evocà, talment com si fossin petits satèl·lits d'aquella formidable massa que s'acostava com una exhalació, tots els objectes a joc amb aquell color grisenc que ara i de cop i volta esdevenia un tot, una mena de dinosaure absurd que estava a punt d'engolir-lo fatalment: el dia, la cafetera, la cassola, els ganivets, el paper d'alumini, les camises, els pantalons, els cabells, el cotxe...

Després vingué un parèntesi, una mena de llimbs on tot ell surava barrejat en un magma tebi i uniforme, on no hi havia espai ni temps per a l'ensurt o l'inesperat i on per tant no calien ni en el neguit ni l'ansia que tan sovint el turmentaven. No sospità en cap moment que allò pogués ser alguna cosa semblant a l'avantsala de la mort, ni tan sols se li passà pel cap aquesta idea, tal era l'estat d'adormiment que experimentava. Només recordava haver passat per un trànsit paregut el dia que l'operaren de les amígdals per tal d'extirpar-li-les. Encara li semblava sentir la veu de l'anestesiata:

—No es preocupi de res, tanqui els ulls i intenti comptar fins a vint. Si hi arriba faci'm el favor d'aixecar la mà dreta...

No recordava haver arribat fins a deu. Abandonà el cos d'una manera pràcticament idèntica a la que ara sentia. Quant a la comparació amb els

L'home gris

l·limbs, no feia gaire que havia llegit que alguns teòlegs i homes d'església de renom havien arribat a la conclusió que tal estat de l'esperit no existia, fet que l'amoïnà i el sumí en un notable abatiment, car si analitzava fredament i deixant de banda un cert agnosticisme els actes de la seva vida no es creia mereixedor ni de les delícies del Paradís com tampoc dels eterns sofriments de l'Infern. El conhortava, doncs, aquella idea neutre dels llimbs, un estat que considerava ideal com a possible destinació de les seves cabòries i tribulacions diverses. Li hauria agradat, així sí i arribat el moment, compartir aquella estança de l'immaterial amb la seva parella, tot i que era conscient que aquella no era sinó una mostra més del seu egoisme, ja que si alguna persona era mereixedora dels goigs i els delits sublims de la vida eterna —si n'hi havia— era precisament ella, una dona que havia donat sentit a la seva existència i que li havia proporcionat pau i somriures a balquena, sense gairebé demanar res a canvi. I el mateix desitjava als seus fills, dels quals, veient que creixien a la mateixa velocitat que les carabasses, reflexionava sovint sobre si hauria estat per a ells un bon pare, en el precís sentit, i no en d'altre, d'haver-los dedicat el temps i la cura que la seva educació i desenvolupament exigien.

Immers, doncs, de ple en tals reflexions, tingué una visió tan estranya com fascinant. De sobte comparegué davant els seus ulls l'arc de Sant Martí. Tot d'una, emperò, advertí que no es tractava del mateix fenomen meteorològic del qual havia pogut gaudir tantes vegades al llarg de la seva vida, aquella acolorida i fantàstica volta que apareixia com per encanteri els dies en què la pluja i el sol, en un atzarós i màgic sortilegi, infantaven aquell prodigi de llum en el qual, com qui no diu res, es reunien totes les seves tonalitats i matisos possibles. Aquell arc tenia ben poc a veure, efectivament, amb aquella multicolor coa de paó que es desplegava com un ventall entre les muntanyes de la seva illa i que abraçava per igual comes i tossals, boscos i garrigues, il·luminant-los per uns instants amb una claredat mai no vista. Perquè allò que caracteritzava aquella anodina ferradura era, precisament, la total i absoluta absència d'irisació, de manera que les set franges de què constava anaven des del blanc impollut al més fosc i sinistre dels negres, passant per tota la gamma dels clarobscurts imaginables, però sense el més mínim indici o aproximació de coloració.

Provà d'identificar cada una de les bandes. Per molt que ho intentava, no aconseguia definir aquell estrany cromatisme. Sabia de l'existència del blanc i del negre, per suposat, com també de la variada gamma de matisos del gris: el perla, l'argentat o del color de la plata, el marengo, el plum-bós... Tots i cada un d'ells li recordaven moments especialment dolorosos de la seva vida, episodis que l'havien marcat per sempre més i dels quals a penes guardava una imatge difosa o un record especialment amarg. Alguns pertanyien a la infantesa, mentre que altres, la majoria, s'havien esdevingut en l'edat adulta, en el bregar quotidià i en els nombrosos avatars que havien configurat la seva encara jove existència.

No era, malgrat tot, un home covard ni d'aquells que donaven a tòrcer fàcilment el braç. Més aviat tossut, considerava les depressions com quelcom aliè a la seva persona, episodis dels quals, com als llops de les faules, alguna vegada havia vist les orelles però que mai li havien arribat a mossegar despietadament. Això no obstant aquella visió de l'arc grisós l'alarmà el suficient perquè se sentís notablement amoïnat. Intentà destriar un significat, una clau a través de la qual pogués interpretar aquells signes que tenien alguna cosa de sinistre presagi, d'ocellot de mal averany. Amb això s'afegí a l'escena un home vestit amb un rústec hàbit, una mena de frarot que li recordava vagament aquell ermità que havia vist en algunes cases i que amb una verga assenyalava les fluctuacions del temps en el baròmetre. Ara, emperò, dirigia la vara envers cadascuna de les franges de la volta, les quals contenien un nom, un concepte que les delimitava clarament les unes de les altres. Així i de la tonalitat més clara a la més obscura, de la blancor sense màcula a la negror més absoluta, podia llegir: *el no-res, la incertesa, la inquietud, el desassossec, el fàstic, la pena i la mort.*

Totes set li resultaven tan properes com familiars, car les havia experimentat en alguna ocasió en la seva pròpia carn o vistes de prop en algun amic o familiar. S'adonà també de la gradació ascendent dels diferents estats, com també del fet que era molt poca la diferència que existia entre dos estadis immediatament consecutius, de la mateixa manera que ho era la intensitat entre una franja i l'altra adjacent, amb prou feines perceptible a la vista. Quan el frare, que fins aleshores havia restat de perfil, assenyalà la setena i darrera, girà la mirada cap a ell. Tot seguit es retirà la caputxa enrere i descobrí horroritzat que era fil per randa una rèplica exacta

de la seva persona, només que amb les conques dels ulls buides i un somriure que li va glaçar el cor.

Es despertà xop de suor. Va sentir un drap humit que li resseguia el rostre i la veu vellutada de la seva parella que intentava calmar-lo:

—Tranquillitza't, ja ha passat tot. D'aquí a un parell de dies ja podrem abandonar la clínica i tornar a ca nostra. Avui ja et duran qualque cosa per dinar; fins ara només t'han donat aigua i qualque suc. A la nit, si vols, podràs dutxar-te. Avui horabaixa aniré a casa i te duré roba neta i un pijama. Si tenc temps li diré a la meva germana que véngui una estona amb els nins, només fan que demanar per tu...

Ell no va dir paraula. Es limità a escoltar i a contemplar els ulls cels de na Laia, al si dels quals li va parèixer veure totes les constel·lacions de l'univers.

—I ara, si no m'has de menester, crec que me n'aniré una estona. Fa una setmana que tenc la casa damunt davall i el metge no tardarà gaire a passar. Vols res en especial?

—Sí, —balbucejà ell, finalment—, la roba que duguis, el pijama, si és possible que no siguin...

—Que no siguin què? —li demanà ella, estranyada.

—No res, deixa-ho córrer. Una cosa, podries fer-me un favor abans d'anar-te'n?

—Sí, és clar. Tu diràs...

—Pots descórrer les cortines de la finestra? Pareix que fa sol, no?

—I tant, fa un dia preciós. Feia una setmana que plovia nit i dia, el cel tot encapotat. Diuen que *ses Ufanes* han tornat a rebentar...

Allargà l'esguard tant com la vista li ho permeté. El marc que retallava la finestra deixava entreveure el jardí exterior i, al fons, alguns edificis de la ciutat. Sentí el cant d'alguns ocells barrejat amb l'eco llunyà del trànsit dels cotxes que discorrien per les avingudes principals. Aleshores experimentà unes irreprimibles ganes de volar, de mesclar-se amb la simfonia de colors i de sensacions que de cop i volta i com si mai els haguessin viscut abans inundaren els seus ulls. Amb el cos encara adolorit, provà d'aixecar-se. A les palpentes, descalç i amb la bata que deixava el dors nu, se sentí especialment viu, sadoll d'una energia que creia perduda per sempre més.

S'acostà a la finestra. Guaità fora, tancà els ulls i féu una profunda inspiració. En aquell precís instant, sentí com algú obria la porta de l'habitació a la seva esquena.

—Qualque problema, senyor...? —la infermera s'esverà en veure'l dret i mig despullat.

—No, no, tot bé de moment. Digui'm una cosa: fa un bon dia, veritat?

—Sí senyor, un dia magnífic, d'aquests que conviden a sortir a passejar.

—Ja... Li puc fer una pregunta?

—I tant, vostè dirà.

—Fa estona que no ha vist l'arc de Sant Martí?

—Doncs no li sabia dir, perquè m'ho demana...?

—Per res, per res... Disculpi si l'he atabalada, no era la meva intenció.

—Crec que li convé tornar al llit. D'aquí no res passarà el doctor. Vol que l'ajudi?

—No gràcies, podré tot sol, de fet em sent molt bé.

—Ha tengut molta de sort. El cotxe va quedar fet una coca. El pobre repartidor encara no s'ha refet de l'ensurt. Va passar l'altre dia per aquí per interessar-se per vostè. Semblava una bona persona.

—Un repartidor...? Recorda el seu nom?

—Sí, crec que es deia Genís. De fet va deixar una tarja per si volia telefonar-li en recuperar-se. Deu estar dins el calaix de les medicines, vora el capçal del llit.

S'adreçà al petit moble i obrí el calaix. Remenà les medicines i alguns sobres de sucre sense usar, fins que va trobar la targeta. Agafà les ulleres que eren a dins de l'estoig i llegí:

Genís Ventura

Colorista

Urgències i servei a domicili

Tel. 623 24 39 57

